Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 1 (2023) · "Axborot oqimlari va intellektual tizimlarning ijtimoiy, iqtisodiy va texnik-texnol... DOI: 10.5281/zenodo.24318721

materiallar to'plami

Боғдорчилик ва деҳқончилик фаолиятини рақамли бошқариш

Мирзаева М., Тажибаев Г., Мамажанов А.

«Рақамли Ўзбекистон — 2030» стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 октябрдаги ПФ-6079-сон Фармони мамлакатимизни ҳар томонлама ривожлантириш, иқтисодий ва ижтимоий жараёнларни юқори даражада мукаммал олиб бориш учун сифатли ислоҳотларни амалга оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

«Рақамли Ўзбекистон — 2030» стратегияси иқтисодиёт тармоқлари, ижтимоий соҳа ва давлат бошқаруви тизимининг жадал рақамли ривожланишини таъминлаш, шу жумладан электрон давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини янада такомиллаштириш мақсадида ишлаб чиқилган.

Электрон ҳукуматни ривожлантириш мақсадида бир қатор тадбирларни амалга оширилиши кўрсатилган. Жумладан, замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш орқали қишлоқ хўжалигида ердан фойдаланиш унумдорлигини ошириш, маҳсулотлар таннархини камайтириш ва экспорт салоҳиятини ошириш тизимини ташкил этиш тадбири белгиланган. Иқтисодиётнинг реал секторида рақамли технологияларни ривожлантириш мақсадида амалга ошириладиган тадбирлар қаторида замонавий ахборот тизимлари ва дастурий маҳсулотларни жорий этиш ҳисобига маҳсулотлар ва хизматлар сифатини яхшилаш, уларнинг таннархини, ишлаб чиқаришдаги тўхталишларни камайтириш, молиявий-иқтисодий фаолиятнинг шаффофлигини ошириш кўрсатилган. Қишлоқ хўжалигида ташкил этилаётган Агрохизматлар марказлари фаолиятига рақамли технологияларни кенг жорий этиш борасида ходимларини ахборот тизимлари, дастурий маҳсулотлар ва маълумотлар базаларидан фойдаланиш бўйича ўқитишни ташкил этиш ҳам белгиланган.

Рақамли иқтисодиёт бу ишлаб чиқариш комплекси инсонлар учун қулайликларни таъминлайдиган маҳсулот ва хизматларни яратадиган виртуал муҳитдир. Рақамли технологиялардан фойдаланган ҳолда иқтисодий ишлаб чиқариш тизими бу тезкор ва аниқ қарор қабул қилган ҳолда иш олиб бориш демакдир. Биргина, энг сўнгги ахборот билан таъминланган ҳолда фаолият юритишнинг ўзи ҳам муваффақиятга элтади.

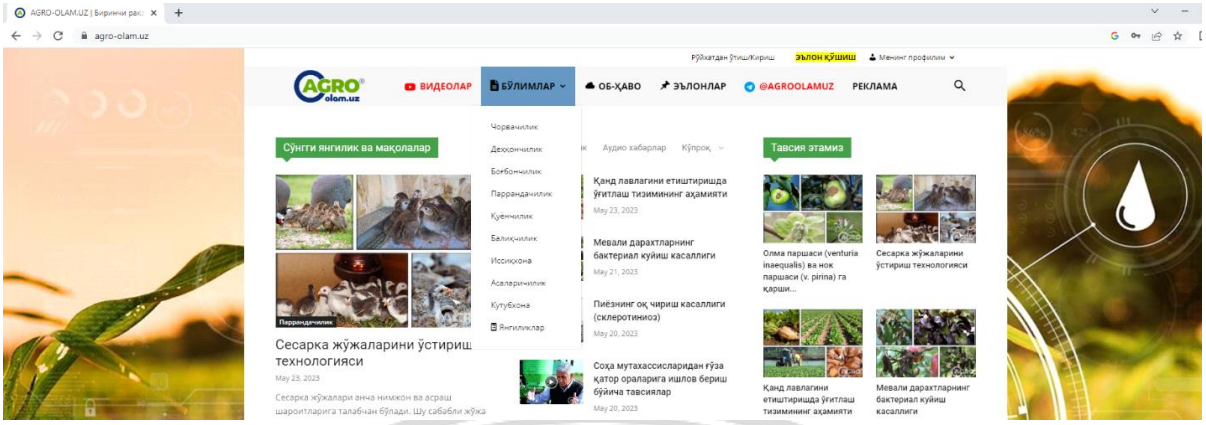
2017 дан agro-olam.uz сайтида Қишлоқ хўжалигида содир бўлаётган энг сўнгги ва ишончли хабарлар шунингдек барча фойдали маълумот, видео лавҳа ва китоблар тақдим этилмоқда.

Published: 10.11.2023

Cite this article: Мирзаева М., Тажибаев Г., Мамажанов А. (2023). Боғдорчилик ва деҳқончилик фаолиятини рақамли бошқариш. Emro Science and Education, 1(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.24318721

© 2023 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

materiallar to‘plami

1-расм agro-olam.uz сайти бош саҳифаси.

Веб сайтда асосан қишлоқ хўжалиги бўлимлари бўйича зарурий тавсиялар, реклама ва эълонлар берилади.

Тақдим этилаётган дастур қишлоқ хўжалигида барча деҳқонлар, барча боғбонлар ва шу соҳадаги мутахассислар, вазирликлар, савдогарлар, харидорлар ўртасида ўзаро яқин муносабат ўрнатишни назарда тутади.

Ушбу дастур орқали очиладиган “Она замин саховати” деб номланадиган веб сайт қуйидаги имкониятларга эга бўлади:

- Боғбонлар ва деҳқонлар томонидан вилоятларда етиштирилаётган барча мева ва деҳқончилик махсулотлари хақида маълумот базага киритилади;
- Ихтиёрий талабгор учун вилоят бўйича ва республика бўйича қайси дарахтдан ёки қайси экиндан қанча экилганлиги хақида маълумот берилади;
- Кимда қанча миқдорда сотиш учун махсулоти бўлса у хақида маълумотни базага киритиши мумкин;
- Кимни махсулот сотиб олиш истаги бўлса унга сўралган махсулотидан айни дамда мамлакатда қаерда, кимда ва қанча миқдорда махсулот борлиги кўрсатилади, манзили ва телефон рақамлари берилади;
- Экин парвариши бўйича маслахатлар бериш ва олиш мумкин;
- Маълумот киритган ҳар бир фойдаланувчи ўз маълумотини ўчириши ва тахрирлаши мумкин;
- Тавсия бериш сифатида базага жойланган маълумотларни администратор томонидан назорат қилиш ва лозим топсагина фойдаланувчиларга кўриш учун тақдим этиш имконияти мавжуд.

Саҳифа қуйидаги икки тоифадаги фойдаланувчиларга ўз имкониятларини тақдим этади: 1-тоифа рўйҳатга олинган фойдаланувчилар, 2-тоифа меҳмон сифатида ташриф буюрган фойдаланувчилар. Рўйҳатга олинган фойдаланувчиларга юқорида келтирилган барча имкониятлардан фойдаланишга руҳсат этилади. Меҳмон сифатида ташриф буюрган фойдаланувчилар эса фақат

маълумот олиш имкониятига эга, улар базага маълумот жойлаш, тахрирлаш ва ўчириш имкониятларига эга эмаслар.

Ушбу сайтдан кўзланган асосий мақсад боғбонлар ва дехқонларга “нима ва қанча экиш керак?”, “қачон ва қандай парвариш зарур?” деган саволларига жавоб олишда, қарор қабул қилишда керакли маълумот билан таъминлаш. Шу билан бирга етиштирган махсулоти учун мамлакат бўйича тез харидор топиш.

Боғбонлар ва дехқонларни бу сайт жалб қила оладими, деган савол бу ерда асосий масала, чунки, сайтни тўлақонли ишлаши уларга боғлиқ. Сарфланадиган куч ва маблағ самарасида олинган маҳсулот ўз вақтида харидорини топса, бу катта бойлик, харидор топилиши қийин бўлсачи - катта талофат. Талофат кўрмаслик учун ахолининг эхтиёжи даражасида махсулот етиштириш ва атрофдаги энг сўнги маълумотга вақтида эга бўлиш мухимдир. Акс холда талабдан ортиқча махсулот етиштириб, бекорчи меҳнат ва маблағ сарфлаб охир оқибат, афсусланишга олиб келади.

Хақиқатдан бошқа нарса етиштирганида яхши бўлармиди, лекин бошқалар нима экаяпти, қанча экаяпти билиш зарур, бу саволларга жавоб қаердан олинади? Ҳозирги кунда ҳаммамиз интернетдан маълумот қидирамиз. Айни дамда дехқонлар мамлакатимизнинг қаерида қандай экиндан қанча ерга экилганлигини интернет орқали била оладими, боғбонлар қаерда қандай мева боғи бор ва қанча ерни эгаллаган, қанча туп дарахт борлигини билиши мумкинми? Албатта, йўқ. Уларни билиш зарурми? Ҳа зарур чунки шунга қараб боғ яратиш, шунга қараб экин экишни режалаштирган мақулроқ. Таклиф этилаётган дастур орқали яратилган сайт боғбонлар ва дехқонлар учун айнан шундай маълумотларни бера олади. Фақат буни уларга тўгри етказиш керак, экаётган экини, кўчати ҳақида маълумотни тезда, кечиктирмай базага киритиб қўйишни ўзлари учун қанчалик зарур эканлигини тушинсин. Унинг натижасида бошқа деҳқон ёки боғбон у турдаги экин ёки кўчатни экиш - экмаслигини хал қилади. Керагидан ортиқча махсулот етиштирмаслик учун, увол қилиб уни улоқтирмаслик учун, қайсидир махсулотни камлиги туфайли нархи ўта ортиб кетмаслиги учун шу сайт ишини йўлга қўйиш долзарбдир. Бу рақамли иқтисодиёт сиёсатини амалга оширишда хизмат қилади.

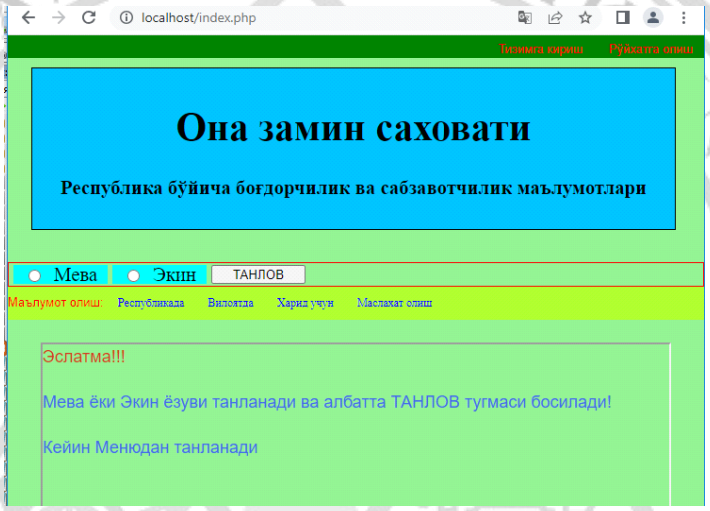
Дастур асосан қуйидаги мулоқот ойналари билан фойдаланувчиларга хизмат кўрсатади:

- Меҳмон сифатида ташриф буюрган фойдаланувчилар учун бош сахифа
- Рўйҳатга олиш учун саҳифа
- Рўйҳатга олинган фойдаланувчилар учун бош сахифа
- Маълумот киритиш учун сахифа
- Маълумот олиш учун сахифа
- Маслахат киритиш учун сахифа

materiallar to‘plami

- Маслахат сўраш учун сахифа
- Махсулот сотиш учун сахифа
- Махсулот харид қилиш учун саҳифа
- Базага киритилган маълумотларни таҳрирлаш ва ўчириш учун сахифа
- Администратор саҳифаси

Дастлабки сахифада фойдаланувчиларни рўйхатга киритиш, тизимга фойдаланувчи сифатида кириш имконияти мавжуд(2-расм). Меҳмон сифатида ташриф буюрган фойдаланувчилар шу дастлабки сахифадан фойдаланади. Боғбонлар ва дехқонлар учун хизматларни Мева ва Экин тугмаларини танлаш билан таклиф этади.

2-расм. Дастлабки сахифа

Рўйҳатга олиш учун саҳифаси фойдаланувчиларни рўйҳатга олиш учун очилган базага маълумот киритиш учун мўлжалланган. Бир номдаги логин, парол рўйҳатга олинмайди, қайта янги киритиш сўралади.

Рўйҳатга олинган фойдаланувчилар учун бош сахифа меҳмон сифатида ташриф буюрган фойдаланувчилар учун бош сахифа каби кўринишда, фақат бунда маълумот жойлаш, тахрирлаш ўчириш имкониятлари берилади.

Маълумот киритиш учун сахифаси орқали етиштириладиган мева ва экинлар турлари, навлари бўйича маълумотлар киритиш сўралади.

Маълумот олиш учун сахифалар республика бўйича ва вилоятлар бўйича маълумотлар тақдим этишга мўлжалланган. Маълумотлар мева тури, экин тури бўйича берилади. Мева ва экинлар турини киритишда мамлакатимиз шароитида кўп экиладиган турлари рўйхатидан танлаш имконияти берилган.

Маслахат киритиш учун сахифа асосан тажрибали деҳқон ва боғбонлар томонидан, мутахассислар томонидан дарахт ва экинлар экиш ва парвариши учун зарурий тавсияларни базада йиғиш учун мўлжалланган. Ҳар турли зарарли фикрлардан химоялаш учун киритилган маълумотлар администратор томонидан назорат қилинади.

Маслахат сўраш учун сахифада керакли ой ва худуд бўйича мева ёки экин тури ва навига қараб администратор томонидан руҳсат этилган маълумотларни олиш мумкин.

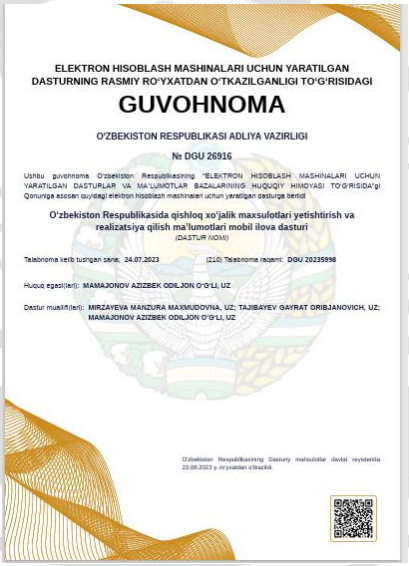
Махсулот сотиш учун сахифа етиштирилган махсулотга интернет орқали харидор топишга мўлжалланган.

Махсулот харид қилиш учун саҳифа улгуржа харидорлар учун бутун мамлакат бўйича исталган мева ва экин махсулотларидан жами қанча ва қаерда борлиги тўғрисида маълумот тақдим этади.

Базага киритилган маълумотларни таҳрирлаш саҳифасида кўчат сони ва изохни ўзгартиришга рухсат берилади, бунда тахрирланадиган ёзувни қайд рақамини киритиш сўралади. Ўчириш учун сахифада ўчириладиган ёзув қайд рақами бўйича бутунлай базадан чиқарилади. Тахрирлаш ва ўчириш фақат фойдаланувчи ўзи киритган маълумотлари учун рухсат этилади.

Администратор саҳифаси янги киритилган маслаҳатларни назорат қилиш учун мўлжалланган. Унда киритилган маслаҳатни барча фойдаланувчилар учун кўришга рухсат берилади ёки ўчириб юборилади.

Ушбу дастур Ўзбекистон Республикасининг Дастурий маҳсулотлар давлат рейстрида 23.08.2023 й. рўйхатдан ўтказилди(3-расм).

ELEKTRON HISOBLASH MASHINALARI UCHUN YARATILGAN
DASTURNING RASMIY RO‘YXATDAN O‘TKAZILGANLIGI TO‘G‘RISIDAGI

GUVOHNOMA

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI

№ DGU 26916

Ushbu guvohnoma O‘zbekiston Respublikasining “ELEKTRON HISOBLASH MASHINALARI UCHUN YARATILGAN DASTURLAR VA MA’LUMOTLAR BAZALARINING HUQUQIY HIMOYASI TO‘G‘RISIDA”gi Qonuniga asosan quyidagi elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturga berildi

O‘zbekiston Respublikasida qishloq xo‘jalik maxsulotlari yetishtirish va realizatsiya qilish ma’lumotlari mobil ilova dasturi
(DASTUR NOMI)

Talabnoma kelib tushgan sana: 24.07.2023 (210) Talabnoma raqami: DGU 20235998

Huquq egasi(lari): MAMAJONOV AZIZBEK ODILJON O‘G‘LI, UZ

Dastur muallif(lari): MIRZAYEVA MANZURA MAXMUDOVNA, UZ; TAJIBAYEV GAYRAT ORIBJANOVICH, UZ; MAMAJONOV AZIZBEK ODILJON O‘G‘LI, UZ

O‘zbekiston Respublikasining Dasturiy mahsulotlar davlat reyestrida 23.08.2023 y. ro‘yxatdan o‘tkazildi.

3-расм. Дастурга муаллифлик гувоҳномаси

Ушбу дастур орқали вазирлик ва хокимият томонидан боғлар ва экинзорлардаги мева ҳамда экин турлари назорат қилиниши мумкин. Шунга қараб тегишли қарорлар қабул қилиши ва зарурий тавсиялар бериб бориши мумкин. Бу соҳа бўйича илмий изланувчилар эса мамлакатимиз бўйича талаб ва таклифни ўрганиб веб сахифага бу хақидаги маълумотини киритиши ҳам мумкин.